

УНІВЕРСИТЕТСЬКЕ ДОСЛІДЖЕННЯ UNiDOS-18

У лютому 2009 року факультет соціології започаткував моніторингове опитування UNiDOS (Університетське ДОСлідження), що проводиться один або два рази на рік. Опитувальник містить постійну (моніторингову) і змінну частини. Всього за цей час проведено 18 хвиль дослідження. Опитування традиційно проводилось студентами старших курсів факультету соціології під керівництвом викладачів та за підтримки керівництва університету.

Вісімнадцята хвиля дослідження була проведена у листопаді - грудні 2022 року. Вже третій рік поспіль опитування повністю проводиться онлайн з використанням платформи LimeSurvey. У 2022 році дослідження було проведено в умовах війни, ракетних обстрілів, проблем з електропостачанням та інтернет-зв'язком. Заповнили анкету 4016 студентів освітнього ступеня «бакалавр» (2-4 курси) та «магістр» більшості факультетів та інститутів Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

ЗМІСТ

Вибіркова сукупність	3
Мотивація отримання вищої освіти та вступ до магістратури	5
Навчальна та наукова діяльність.....	9
Задоволеність навчанням на факультеті та в КНУ.....	17
Оцінка якості освітнього процесу.....	21
Дистанційне навчання та емоційний стан студентів	25
Поєднання роботи і навчання.....	31
Використання соціальних мереж / месенджерів та плани на майбутнє	36
Дотримання академічної доброчесності.....	39
Соціально-демографічний портрет студентів.....	43

Вибіркова сукупність

У ході вісімнадцятої хвили дослідження було опитано 4016 студентів і студенток ОС «бакалавр» (2-4 курси) та «магістр» (включаючи магістрів 2-го року і старше за освітньою програмою «Медицина») Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет, КНУ). В опитуванні взяли участь студенти 20-и факультетів / інститутів¹, які навчаються за 260-а освітніми програмами².

Таблиця 1. Розподіл респондентів за факультетами / інститутами

Факультет	Кількість надісланих запрошень	Кількість отриманих відповідей	Рівень відгуку на запрошення
Географічний факультет	642	184	28,7%
Економічний факультет	2040	386	18,9%
Історичний факультет	767	203	26,5%
Механіко-математичний факультет	623	167	26,8%
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	330	83	25,2%
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	118	41	34,7%
Навчально-науковий інститут журналістики	947	215	22,7%
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	1884	386	20,5%
Навчально-науковий інститут права	1936	267	13,8%
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	211	39	18,5%
Навчально-науковий інститут філології	1716	636	37,1%
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	1100	318	28,9%
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	1172	218	18,6%
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	724	109	15,1%
Факультет психології	762	183	24,0%
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	609	147	24,1%
Факультет соціології	223	90	40,4%
Фізичний факультет	354	112	31,6%
Філософський факультет	646	144	22,3%
Хімічний факультет	429	88	20,5%
Всього	17233	4016	23,3%

Рівень відгуку становить 23,3% від загальної кількості студентів у 2022-2023 навчальному році (див. *Таблицю 1*) і є дещо меншим, порівняно з минулим роком. Опитування

¹ В аналізі не враховані Військовий інститут (ВІКНУ) та Інститут Управління державної охорони України.

² До уваги не брались випадки, коли студенти не вказували освітню програму або вказували її некоректно.

проводилось у середовищі LimeSurvey методом адресної розсилки запрошень на електронні адреси студентів, що були надані факультетами / інститутами. Збір інформації був анонімізований. Кожному студенту або студентці надсилалось запрошення. Якщо протягом 3-4 днів з відповідної адреси не надходило відповіді або відповідь була неповною, то надсилалося нагадування. Максимальна кількість нагадувань, що надсилалися з інтервалом у 3-4 робочі доби, становила 4. Дані було зважено за однією змінною: пропорція студентів факультету / інституту в загальній кількості студентів в університеті. Подальший аналіз було здійснено на зваженому масиві даних.

Мотивація отримання вищої освіти та вступ до магістратури

Перейдемо, безпосередньо, до опису результатів опитування студентів, проведеного в межах 18-ої хвили UNIDOS. Розпочнемо із запитань, пов'язаних з мотивацією отримання вищої освіти та вступом на 1-й курс магістратури. Спершу визначимо, навіщо студенти отримують вищу освіту. З *Таблиці 2* бачимо³, що найбільш вагомою причиною отримання вищої освіти є бажання загалом бути освіченою особистістю (5,9), а найменш вагома причина – бажання відтягнути початок самостійного життя (2,9).

Таблиця 2. Для чого Ви отримуєте вищу освіту? (середнє)

Твердження	На Вашу думку, вища освіта є корисною для того, щоб... (1 - Взагалі не корисно, 7 - Дуже корисно)
Загалом бути освіченою особистістю	5,9
Розвивати власні ідеї та думки	5,4
Дізнатися більше про обрану спеціальність	5,4
Отримати гарну академічну освіту	5,4
Отримати цікаву роботу	5,3
Сприяти розвитку суспільства	5,2
Мати стабільний прибуток	5,0
Отримати високу соціальну позицію	4,9
Під час навчання випробувати різні стилі життя	4,7
Отримати вчений ступінь	4,7
Вийхати з власного міста / села	4,0
Задовольнити бажання батьків	3,4
Не відставати від друзів	3,1
Не бути мобілізованим	3,0
Відтягнути початок самостійної роботи	2,9

*Твердження впорядковано у порядку спадання середнього

Тепер з'ясуємо, чим студенти керувалися при виборі закладу вищої освіти. Всього було виокремлено 5 критеріїв:

- 1) довіра (впевненість у тому, що університет надає якісну освіту, у відсутності корупції та дотриманні принципів академічної доброчесності);
- 2) загальне враження (загальне уявлення про університет, сформоване на основі власного досвіду, відгуків інших людей, іншої наявної інформації про нього);
- 3) повага (почуття шани до здобутків, заслуг і досягнень студентів, аспірантів, випускників, співробітників університету);

³ Значення середніх, вказаних у таблиці, могли змінюватись від 1 до 7. Чим більше значення, тим вища згода із вказаним твердженням і тим більш вагомою для студентів є дана причина отримання вищої освіти.

- 4) захоплення (особиста зацікавленість університетом, почуття захвату від результатів його діяльності);
- 5) авторитет (престижність університету, його місце в національних та міжнародних рейтингах).

Студенти мали впорядкувати ці критерії так, щоб найбільш вагомий з них отримав ранг 1, а найменш вагомий – ранг 5. Ми розраховували середній ранг для кожного з критеріїв вибору ЗВО. Значення середнього рангу для кожного з них знаходилось у межах від 1 до 5; чим менше значення, тим більш вагомим є даний критерій.

Як можна помітити з *Таблиці 3*, до найбільш вагомих критеріїв вибору ЗВО відносились авторитет, загальне враження, довіра, а найменш вагомим критерієм стала повага. Причому це справедливо як по відношенню до всіх респондентів, так і у розрізі окремих факультетів / інститутів.

*Таблиця 3. Що для Вас було найбільш вагомим при виборі закладу вищої освіти для навчання?
(середнє)*

Факультет / інститут	Довіра	Загальне враження	Повага	Захоплення	Авторитет
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	2,6	2,7	3,6	3,2	2,8
Географічний факультет	2,8	2,9	3,6	3,1	2,6
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	2,5	2,6	3,9	3,5	2,4
Економічний факультет	2,9	2,8	3,6	3,4	2,2
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	2,8	2,8	3,8	2,8	2,9
Навчально-науковий інститут журналістики	2,8	2,8	3,8	3,0	2,5
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	2,9	2,8	3,5	3,2	2,5
Навчально-науковий інститут філології	2,7	2,6	3,7	3,2	2,8
Історичний факультет	2,9	2,8	3,6	3,0	2,7
Механіко-математичний факультет	2,8	2,7	3,5	3,1	2,9
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	2,6	2,7	3,5	3,4	2,9
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	2,8	2,3	3,8	3,5	2,5
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	3,1	2,3	3,8	3,2	2,6
Факультет психології	2,7	2,7	3,7	3,4	2,5
Факультет соціології	2,7	2,7	3,7	3,3	2,6
Фізичний факультет	2,7	2,6	3,6	3,2	2,8

Факультет / інститут	Довіра	Загальне враження	Повага	Захоплення	Авторитет
Філософський факультет	2,9	2,8	3,6	3,0	2,6
Хімічний факультет	3,0	2,4	3,7	3,0	2,8
Навчально-науковий інститут права	2,9	2,9	3,5	3,4	2,3
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	2,5	2,9	3,8	3,1	2,7
Всього	2,8	2,7	3,6	3,2	2,6

Тепер розглянемо причини вступу до магістратури. Спершу визначимо, чому студенти вступили до магістратури саме на обрану ними спеціальність. З Рис. 1 видно, що найбільш вагомою причиною вибору спеціальності для навчання у магістратурі стала особиста зацікавленість нею (77,4%). Також досить вагомою причиною вибору спеціальності стало те, що вона передбачає ширший вибір посад і гарні перспективи мати надійну роботу після завершення навчання (40,1%). Найменш вагомих з усіх запропонованих варіантів є інформація про відомих людей, які мають цю спеціальність (4,2%).

Рис. 1. Якими були основні причини для вступу до магістратури саме на ту спеціальність, за якою Ви зараз навчаєтесь? (%)

*Сума може перевищувати 100%

Якщо говорити про вступ до магістратури саме у КНУ (див. Рис. 2), основною причиною вибору Університету є попередній досвід навчання на бакалавраті (64%). Також 37,4% респондентів відзначили, що їхній вибір КНУ зумовлений тим, що він надає змогу працювати паралельно з навчанням.

Рис. 2. Для Вас особисто, якими були основні причини для вступу до магістратури саме до КНУ імені Тараса Шевченка? (%)

*Сума може перевищувати 100%

Навчальна та наукова діяльність

Перейдемо до наступного пункту: навчальної та наукової діяльності студентів. І спершу з'ясуємо, як вони оцінюють складність навчання в Університеті.

Студенти оцінили складність навчання в 3,1 бали (тобто навчатися їм не дуже важко, але і не дуже легко)⁴. У найменшу кількість балів складність навчання оцінили студенти філософського факультету. А найскладніше, на думку студентів, навчатись в ННІ «Інститут геології» та фізичному факультеті (див. *Таблицю 4*).

Таблиця 4. Оцініть, будь ласка, наскільки Вам легко навчатись в університеті: (середнє)

Факультет / інститут	Складність навчання <i>(1 - Дуже легко, 5 - Дуже важко)</i>
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	3,2
Географічний факультет	3,0
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	3,4
Економічний факультет	3,1
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	2,9
Навчально-науковий інститут журналістики	2,8
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	3,2
Навчально-науковий інститут філології	3,2
Історичний факультет	3,0
Механіко-математичний факультет	3,1
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	3,1
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	3,1
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	3,2
Факультет психології	2,8
Факультет соціології	3,1
Фізичний факультет	3,4
Філософський факультет	2,6
Хімічний факультет	3,1
Навчально-науковий інститут права	3,1
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	3,0
Всього	3,1

Тепер визначимо, у якому діапазоні знаходяться оцінки респондентів за іспити. Як бачимо з *Таблиці 5*, оцінки 48,1% студентів знаходяться в діапазоні від 90 до 100 балів. Ще

⁴ Значення середнього для змінної, що характеризує оцінку ступеню складності навчання, змінюється від 1 до 5. Чим більше значення, тим вище студенти оцінюють складність навчання в Університеті.

40,3% респондентів відзначили, що їхні оцінки за іспити знаходяться в діапазоні від 75 до 89 балів. Щодо різних факультетів / інститутів, оцінки за іспити переважної більшості їх студентів знаходяться в діапазоні від 75 до 100 балів. Найбільший відсоток тих, хто має оцінки у діапазоні від 90 до 100 балів, у студентів ННІ публічного управління та державної служби (71,4%), а найменший – серед студентів факультету комп'ютерних наук та кібернетики та ННІ «Інститут геології» (по 25% кожен).

Таблиця 5. Оцініть, будь ласка, в якому діапазоні найчастіше знаходяться Ваші оцінки за іспити: (%)

Факультет / інститут	60-74 балів	75-89 балів	90 і вище балів
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	9,8	45,1	45,1
Географічний факультет	8,1	37,1	54,8
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	28,1	46,9	25,0
Економічний факультет	19,1	39,5	41,4
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	13,3	40,0	46,7
Навчально-науковий інститут журналістики	2,3	34,5	63,2
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	3,6	46,0	50,4
Навчально-науковий інститут філології	4,3	31,1	64,7
Історичний факультет	2,5	41,8	55,7
Механіко-математичний факультет	37,5	32,8	29,7
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	16,7	57,6	25,8
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	8,8	51,5	39,7
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	30,6	44,4	25,0
Факультет психології	1,8	32,1	66,1
Факультет соціології	8,8	35,3	55,9
Фізичний факультет	14,6	33,3	52,1
Філософський факультет	9,3	42,6	48,1
Хімічний факультет	15,6	37,5	46,9
Навчально-науковий інститут права	11,1	40,3	48,6
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	14,3	14,3	71,4
Всього	11,6	40,3	48,1

Перейдемо до самооцінки студентами відвідування занять, як лекційних так і семінарських / практичних. Як можна помітити на *Таблиці 6*, 45% студентів відзначили, що відвідували від 76% до 100% лекцій. А приблизно кожен п'ятий респондент зазначив, що відвідував від 51% до 75% всіх лекцій. 32,6% студентів зазначили, що вони відвідували до половини всіх лекцій. Найвища відвідуваність лекційних занять серед студентів ННІ публічного

управління та державної служби: 85,7% студентів вказали, що відвідують від 76% до 100% лекцій.

Відвідуваність семінарських / практичних занять, як можемо побачити з *Таблиці 7*, вища, порівняно з відвідуваністю лекцій. Так, 59,9% студентів вказали, що відвідали від 76% до 100% семінарських / практичних занять. 20,5% респондентів зазначили, що відвідували до половини всіх семінарських / практичних занять. Найвища відвідуваність семінарських / практичних занять знову ж таки серед студентів ННІ публічного управління та державної служби: 85,7% студентів вказали, що відвідують від 76% до 100% семінарів / практичних.

Таблиця 6. Оцініть приблизно, у якій частці лекцій (включаючи дистанційні) Ви брали участь поточного навчального семестру: (%)

Факультет / інститут	0% - 25%	26% - 50%	51% - 75%	76% - 100%
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	15,0	12,0	21,8	51,1
Географічний факультет	8,1	17,7	27,4	46,8
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	9,4	18,8	28,1	43,8
Економічний факультет	10,8	14,6	20,4	54,1
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	33,3	20,0	13,3	33,3
Навчально-науковий інститут журналістики	13,8	18,4	23,0	44,8
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	11,7	14,6	26,3	47,4
Навчально-науковий інститут філології	10,6	11,9	19,1	58,3
Історичний факультет	5,1	19,0	26,6	49,4
Механіко-математичний факультет	23,4	25,0	28,1	23,4
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	21,2	22,7	21,2	34,8
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	17,6	22,1	26,5	33,8
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	38,9	16,7	16,7	27,8
Факультет психології	7,1	19,6	17,9	55,4
Факультет соціології	26,5	14,7	5,9	52,9
Фізичний факультет	18,8	25,0	18,8	37,5
Філософський факультет	13,0	25,9	33,3	27,8
Хімічний факультет	18,7	25,0	18,7	37,5
Навчально-науковий інститут права	15,3	20,8	23,6	40,3
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	14,3	0,0	0,0	85,7
Всього	15,0	17,6	22,4	45,0

Таблиця 7. Оцініть приблизно, у якій частці семінарських / практичних занять (включаючи дистанційні) Ви брали участь поточного навчального семестру: (%)

Факультет / інститут	0% - 25%	26% - 50%	51% - 75%	76% - 100%
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	6,0	6,0	15,0	72,9
Географічний факультет	8,1	14,5	19,4	58,1
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	18,8	18,8	18,8	43,8
Економічний факультет	6,4	7,0	21,0	65,6
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	20,0	13,3	13,3	53,3
Навчально-науковий інститут журналістики	4,6	11,5	26,4	57,5
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	2,9	5,8	13,9	77,4
Навчально-науковий інститут філології	8,9	7,7	18,3	65,1
Історичний факультет	7,6	8,9	36,7	46,8
Механіко-математичний факультет	21,9	15,6	15,6	46,9
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	16,7	16,7	24,2	42,4
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	13,2	17,6	22,1	47,1
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	22,2	19,4	13,9	44,4
Факультет психології	7,1	3,6	14,3	75,0
Факультет соціології	20,6	8,8	17,6	52,9
Фізичний факультет	10,4	8,3	27,1	54,2
Філософський факультет	16,7	20,4	22,2	40,7
Хімічний факультет	3,1	15,6	31,2	50,0
Навчально-науковий інститут права	4,2	13,9	16,7	65,3
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	14,3	0,0	0,0	85,7
Всього	9,5	11,0	19,6	59,9

Дізнаємось, чи вступали студенти 2 курсів і старше у 2022 році до ЗВО за кордоном. З огляду на дані з *Таблиці 8*, 64% студентів зазначили, що не вступали й не планують цього робити. Ще приблизно кожен четвертий респондент відзначив, що не вступав, однак планує зробити це пізніше. 1,5% респондентів пробували вступати до ЗВО за кордоном, однак їм це не вдалося.

Таблиця 8. Чи вступали Ви цього року до закладу вищої освіти за кордоном?

Вступали чи ні за кордоном	% респондентів
Так, але не вступив(-ла) за кордоном	1,5
Так, вступив(-ла) за кордоном на ДЕННУ форму і паралельно навчаюся у КНУ	3,5

Вступали чи ні за кордоном	% респондентів
Так, вступив(-ла) за кордоном на ДЕННУ форму, але відмовився(-лась) на користь КНУ	1,5
Так, вступив(-ла) за кордоном на ЗАОЧНУ форму і паралельно навчаюсь у КНУ	0,2
Так, вступив(-ла) за кордоном на ЗАОЧНУ форму, але відмовився(-лась) на користь КНУ	0,1
Ні, не вступав(-ла), але планую вступати пізніше	25,6
Ні, не вступав(-ла) і не планую цього робити	64,0
Інше (вкажіть)	3,6

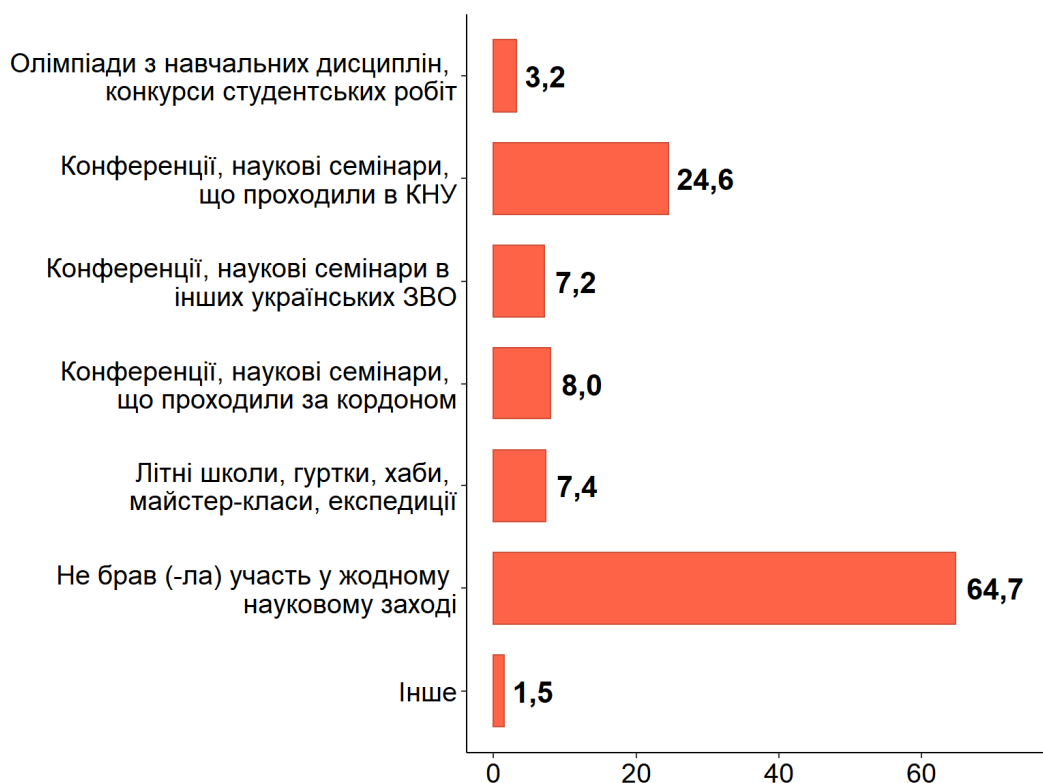
З'ясуємо, чи навчаються зараз студенти за програмою академічної мобільності. Як бачимо з *Таблиці 9*, 8,6% респондентів перебувають на академічній мобільності. Найбільша частка тих, хто навчається за програмою академічної мобільності, серед студентів ННІ публічного управління та державної служби (20,7%), факультету соціології (18,4%), хімічного факультету (15,6%).

Таблиця 9. Чи навчаєтесь Ви зараз за програмою академічної мобільності? (%)

Факультет / інститут	Так	Ні
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	7,1	92,9
Географічний факультет	10,1	89,9
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	9,8	90,2
Економічний факультет	6,5	93,5
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	7,9	92,1
Навчально-науковий інститут журналістики	9,3	90,7
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	11,0	89,0
Навчально-науковий інститут філології	8,9	91,1
Історичний факультет	10,9	89,1
Механіко-математичний факультет	6,2	93,8
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	10,8	89,2
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	4,3	95,7
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	6,7	93,3
Факультет психології	10,1	89,9
Факультет соціології	18,4	81,6
Фізичний факультет	8,2	91,8
Філософський факультет	6,6	93,4
Хімічний факультет	15,6	84,4
Навчально-науковий інститут права	7,0	93,0
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	20,7	79,3
Всього	8,6	91,4

З'ясуємо також, у яких наукових заходах беруть участь студенти. 64,7% респондентів зазначили, що не брали участі у жодному науковому заході, а найбільш відвідуваними заходами виявились конференції, наукові семінари, що проходили в КНУ (24,6%). Найменш відвідуваними заходами є олімпіади з навчальних дисциплін та конкурси наукових робіт (див. Рис. 3).

Рис. 3. Вкажіть, у яких із нижче наведених наукових заходів, включно з дистанційними, Ви брали участь протягом навчання у КНУ: (% для всіх респондентів)

*Сума може перевищувати 100%

З Таблиці 10 видно, що щонайменше половина студентів майже всіх факультетів / інститутів не брали участі у жодному науковому заході. А в число найбільш відвідуваних заходів студентами кожного з факультетів / інститутів входять конференції, наукові семінари, що проходили в КНУ. Історичний факультет і факультет соціології частіше, порівняно з рештою факультетів / інститутів, беруть участь у наукових заходах.

Таблиця 10. Вкажіть, у яких із нижче наведених наукових заходів, включно з дистанційними, Ви брали участь протягом навчання у КНУ: (% за факультетами / інститутами)

Факультет / інститут	Олімпіади з навчальних дисциплін, конкурси студентських робіт	Конференції, наукові семінари, що проходили в КНУ	Конференції, наукові семінари в інших українських ЗВО	Конференції, наукові семінари, що проходили за кордоном	Літні школи, гуртки, хаби, майстер-класи, експедиції	Не брав (-ла) участь у жодному науковому заході	Інше
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	2,3	11,3	10,5	7,5	15,0	66,9	2,3
Географічний факультет	0,0	35,5	11,3	9,7	12,9	54,8	0,0
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	3,1	25,0	15,6	3,1	12,5	62,5	0,0
Економічний факультет	4,5	30,6	5,7	7,6	5,1	60,5	0,0
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	0,0	20,0	6,7	13,3	0,0	66,7	6,7
Навчально-науковий інститут журналістики	1,1	25,3	4,6	6,9	3,4	72,4	0,0
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	2,9	22,6	8,0	8,8	6,6	62,0	2,9
Навчально-науковий інститут філології	4,3	12,3	3,8	7,7	6,4	71,9	1,3
Історичний факультет	1,3	39,2	10,1	11,4	10,1	49,4	1,3
Механіко-математичний факультет	9,4	25,0	9,4	6,2	15,6	59,4	0,0
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	1,5	15,2	4,5	3,0	3,0	78,8	3,0
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	2,9	38,2	4,4	5,9	4,4	58,8	0,0
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	8,3	8,3	2,8	2,8	5,6	83,3	2,8
Факультет психології	3,6	42,9	8,9	10,7	10,7	51,8	1,8
Факультет соціології	0,0	44,1	2,9	2,9	11,8	50,0	0,0
Фізичний факультет	2,1	29,2	8,3	22,9	10,4	52,1	0,0
Філософський факультет	3,7	27,8	7,4	1,9	3,7	64,8	3,7
Хімічний факультет	3,1	18,8	9,4	15,6	3,1	68,8	3,1
Навчально-науковий інститут права	0,0	27,8	9,7	8,3	6,9	68,1	2,8
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	14,3	28,6	28,6	42,9	14,3	57,1	0,0

*Сума за рядками може перевищувати 100%

Нарешті з'ясуємо, який відсоток респондентів має наукові публікації у фахових виданнях. Як можна помітити з *Таблиці 11*, 13,4% студентів мають наукові публікації у фахових виданнях. До того ж найбільшою часткою публікацій, порівняно з іншими факультетами / інститутами, характеризується факультет соціології.

Таблиця 11. Чи маєте Ви наукові публікації у фахових виданнях? (%)

Факультет / інститут	Так	Ні
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	11,3	88,7
Географічний факультет	8,1	91,9
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	12,5	87,5
Економічний факультет	15,3	84,7
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	13,3	86,7
Навчально-науковий інститут журналістики	6,9	93,1
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	9,5	90,5
Навчально-науковий інститут філології	11,5	88,5
Історичний факультет	11,4	88,6
Механіко-математичний факультет	4,7	95,3
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	13,6	86,4
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	19,1	80,9
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	5,6	94,4
Факультет психології	21,4	78,6
Факультет соціології	50,0	50,0
Фізичний факультет	16,7	83,3
Філософський факультет	11,1	88,9
Хімічний факультет	21,9	78,1
Навчально-науковий інститут права	23,6	76,4
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	14,3	85,7
Всього	13,4	86,6

Задоволеність навчанням на факультеті та в КНУ

Тепер ми дізнаємося, наскільки студенти задоволені навчанням в Університеті та на факультеті / інституті, діяльністю підрозділів КНУ. Як можна помітити з *Таблиці 12*, 42,5% студентів повністю або скоріше задоволені навчанням. Ще 26,3% респондентів відзначили, що скоріше або повністю не задоволені навчанням.

Найвищим рівнем задоволеності навчанням характеризуються студенти ННІ публічного управління та державної служби: 85,7% студентів зазначили, що повністю або скоріше задоволені навчанням.

Таблиця 12. В цілому, наскільки Ви задоволені навчанням сьогодні? (%)

Факультет / інститут	Повністю задоволений(-на)	Скоріше задоволений(-на)	Рівною мірою задоволений(-на) та ні	Скоріше не задоволений(-на)	Зовсім не задоволений(-на)	Важко сказати
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	7,1	32,0	30,5	21,3	6,1	3,0
Географічний факультет	8,6	46,7	23,8	16,2	4,8	0,0
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	11,1	30,6	33,3	11,1	8,3	5,6
Економічний факультет	7,7	38,9	26,0	19,2	7,2	1,0
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	3,6	25,0	32,1	21,4	14,3	3,6
Навчально-науковий інститут журналістики	12,2	36,7	28,8	15,1	5,8	1,4
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	8,7	34,1	31,2	17,3	8,2	0,5
Навчально-науковий інститут філології	7,7	31,6	35,5	18,5	4,4	2,3
Історичний факультет	6,2	32,7	34,5	18,6	5,3	2,7
Механіко-математичний факультет	17,0	34,1	28,4	10,2	10,2	0,0
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	11,2	23,8	30,0	17,5	15,0	2,5
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	4,9	27,6	29,3	26,0	10,6	1,6
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	9,4	37,7	22,6	20,8	9,4	0,0
Факультет психології	10,1	42,9	25,2	13,4	5,9	2,5
Факультет соціології	5,9	41,2	33,8	16,2	2,9	0,0
Фізичний факультет	10,4	26,9	28,4	29,9	3,0	1,5
Філософський факультет	9,5	29,8	22,6	26,2	10,7	1,2
Хімічний факультет	4,1	20,4	42,9	20,4	8,2	4,1
Навчально-науковий інститут права	6,4	33,6	31,2	20,8	7,2	0,8

Факультет / інститут	Повністю задоволений(-на)	Скоріше задоволений(-на)	Рівною мірою задоволений(-на) та ні	Скоріше не задоволений(-на)	Зовсім не задоволений(-на)	Важко сказати
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	35,7	50,0	14,3	0,0	0,0	0,0
Всього	8,6	33,9	29,7	19,0	7,3	1,5

Тепер з'ясуємо, наскільки студенти готові порекомендувати Університет та факультет / інститут, де навчаються, своїм родичам, знайомим, друзям. Як бачимо з *Таблиці 13*⁵, респонденти демонструють досить високу готовність порекомендувати і КНУ, і свій факультет / інститут родичам, знайомим, друзям. Це справедливо також у розрізі кожного з факультетів / інститутів. Найвищу готовність порекомендувати КНУ своїм родичам, знайомим, друзям демонструють студенти ННІ «Інститут геології». А найвищу готовність порекомендувати свій факультет / інститут родичам, знайомим, друзям демонструють студенти факультету соціології.

Таблиця 13. Готовність порекомендувати навчання в Університеті і на факультеті своїм родичам, знайомим, друзям (середнє)

Факультет / інститут	Готовність порекомендувати навчання в КНУ (0 - Точно не порекомендую, 10 - Обов'язково порекомендую)	Готовність порекомендувати навчання на факультеті / інституті (0 - Точно не порекомендую, 10 - Обов'язково порекомендую)
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	7,1	7,6
Географічний факультет	7,3	7,4
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	7,8	7,2
Економічний факультет	6,5	6,6
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	5,8	6,1
Навчально-науковий інститут журналістики	6,8	6,7
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	6,5	6,7
Навчально-науковий інститут філології	6,8	6,9
Історичний факультет	6,8	7,1
Механіко-математичний факультет	7,3	7,8

⁵ Середні значення в таблиці змінювались у межах від 0 до 10. Чим більше значення, тим вищою є готовність порекомендувати навчання у КНУ / навчання на факультеті (інституті) своїм родичам, друзям чи знайомим.

Факультет / інститут	Готовність порекомендувати навчання в КНУ (0 - Точно не порекомендую, 10 - Обов'язково порекомендую)	Готовність порекомендувати навчання на факультеті / інституті (0 - Точно не порекомендую, 10 - Обов'язково порекомендую)
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	6,1	5,9
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	6,0	5,6
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	6,4	6,5
Факультет психології	7,0	7,3
Факультет соціології	7,2	8,2
Фізичний факультет	6,7	6,9
Філософський факультет	6,8	7,0
Хімічний факультет	6,6	7,0
Навчально-науковий інститут права	6,9	6,9
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	7,2	7,8
Всього	6,7	6,8

Визначимо, наскільки студенти задоволені різними аспектами навчання в КНУ. Частка задоволених або цілком задоволених перерахованими аспектами помітно перевищує частку не задоволених або зовсім не задоволених. Більше половини студентів задоволені або цілком задоволені розкладом занять, зміною, в яку навчаються, якістю отриманих теоретичних знань, викладанням іноземної мови, викладанням фахових дисциплін. Відсоток студентів, задоволених чи цілком задоволених організацією та проведенням практики під час навчання, найменший, порівняно з іншими аспектами (див. *Таблицю 14*).

Таблиця 14. Наскільки Ви задоволені наступними аспектами навчання в КНУ імені Тараса Шевченка? (%)

Аспекти	Зовсім не задоволений(-а)	Не задоволений(-а)	Рівною мірою, задоволений(-а) і ні	Задоволений(-а)	Цілком задоволений(-а)	Важко сказати
Вашим розкладом занять	3,5	5,8	18,1	40,6	30,7	1,4
Зміною, в яку навчаєтесь	3,0	4,7	10,5	28,5	51,9	1,4
Якістю отриманих теоретичних знань	2,5	6,8	21,4	44,9	23,0	1,5
Якістю отриманих практичних навичок	9,2	17,4	25,3	30,4	13,4	4,3

Аспекти	Зовсім не задоволений(-а)	Не задоволений(-а)	Рівною мірою, задоволений(-а) і ні	Задоволений(-а)	Цілком задоволений(-а)	Важко сказати
Викладанням іноземної мови	8,8	9,8	17,0	28,8	27,9	7,7
Викладанням фахових дисциплін	1,6	4,2	19,6	41,6	31,6	1,3
Викладанням дисциплін, що не мають безпосереднього відношення до фаху	8,4	11,7	26,5	31,4	16,6	5,5
Організацією та проведенням практики під час навчання	9,5	9,1	16,4	25,5	15,2	24,3

Наостанок з'ясуємо, наскільки студенти задоволені діяльністю підрозділів Університету. З *Таблиці 15⁶* можемо бачити, що частка задоволених діяльністю підрозділів помітно перевищує частку незадоволених їхньою діяльністю. Найбільшою мірою респонденти задоволені діяльністю студентського парламенту факультету / інституту (загалом 62,5%).

Таблиця 15. Визначте, будь ласка, наскільки Ви задоволені діяльністю наступних підрозділів університету: (%)

Підрозділи Університету	Зовсім не задоволений(-а)	2	3	4	Цілком задоволений(-а)
Методисти Вашого факультету (інституту)	6,6	7,9	28,4	27,1	29,9
Деканат Вашого факультету (інституту)	6,3	10,4	23,6	28,9	30,8
Студентський парламент Університету	11,6	10,7	28,1	24,5	25,2
Студентський парламент факультету (інституту)	5,0	8,0	24,6	25,7	36,8
Студентська Рада Вашого гуртожитку	5,1	6,8	35,8	23,7	28,6
Рада молодих науковців	4,4	9,2	45,2	22,1	19,1
Наукове товариство студентів та аспірантів (НТСА)	4,0	8,6	43,3	23,6	20,4
Відділ академічної мобільності університету	6,1	11,9	38,4	23,3	20,3
Відділ міжнародного співробітництва університету	6,8	10,3	39,5	23,4	20,1
Профспілкове бюро студентів факультету (інституту)	8,1	11,7	39,3	22,0	18,9
Молодіжний центр культурно-естетичного виховання	6,4	12,0	43,7	20,2	17,6
Кафедра фізичного виховання та спорту	7,2	9,9	37,1	23,3	22,6

⁶ Студенти, які задоволені діяльністю певного підрозділу – це респонденти, які надали відповідь 4 або «Цілком задоволений(-а)». Студенти, незадоволені діяльністю певного підрозділу – це респонденти, які надали відповідь «Зовсім не задоволений(-а)» або 2.

Оцінка якості освітнього процесу

Наступним кроком стане визначення того, як студенти оцінюють якість освітнього процесу в Університеті й на факультеті / в інституті та що пропонують для його покращення. Спершу з'ясуємо, наскільки студенти задоволені різними аспектами освітнього процесу. А саме мова йде про:

1. Матеріальні активи. Сюди включено наступні аспекти: а) стан обладнання для забезпечення навчального процесу; б) стан будівель та приміщень університету та їх придатність до навчання; в) охайність зовнішнього вигляду та відповідність дрес-коду співробітників факультету / інституту; г) забезпечення актуальними навчальними матеріалами.
2. Навчальний процес. Включає в себе: а) відповідність занять розкладу та вчасність проведення; б) доступність деканату для звернень студентів; в) допомога та підтримка персоналу (методисти, лаборанти та ін.) у вирішенні студентських питань; г) доступ студентів до поточних оцінок з дисциплін; г) прозорість і зрозумілість критеріїв оцінювання знань студентів; д) поінформованість про графік складання іспитів, додаткові заходи та семінари, зміни в розкладі тощо.
3. Якість освітніх послуг. Сюди включаються: а) фахові знання та вміння викладачів; б) комунікативні та педагогічні навички викладачів; в) зрозумілість змісту та результатів навчання за відповідною освітньою програмою; г) якість викладання за освітньою програмою; г) сприяння підвищенню у студентів упевненості в собі; д) репутація та статус університету (факультету / інституту) серед роботодавців; е) отримання студентами компетентних відповідей від викладачів.
4. Ставлення до студентів та допомога у проблемних ситуаціях. Сюди включено такі аспекти: а) наявність процедури своєчасного та оперативного розв'язання спірних питань; б) забезпечення інтересів студентів; в) допомога викладачів у вирішенні студентських питань; г) ставлення викладачів із розумінням до студентів з інвалідністю; г) доброзичливе ставлення викладачів до студентів; д) однакове та шанобливе ставлення викладачів до всіх студентів; е) можливість отримати консультацію викладача очно у визначений графіком час або заочно через Інтернет; е) врахування керівництвом факультету / інституту та викладачами відгуків студентів щодо покращення освітнього процесу; ж) ввічливість, доброзичливість, професійність співробітників Університету у спілкуванні зі студентами.

Кожен з 26 аспектів оцінювався за шкалою від 1 до 7. Середні значення, наведені у таблиці нижче, теж змінювалися від 1 до 7. Чим більший бал, тим вищий рівень задоволеності тим або іншим аспектом.

Як можемо простежити з *Таблиці 16*, студенти, загалом, демонструють високу задоволеність кожним із вказаних аспектів. Зокрема, найбільше вони задоволені зовнішнім виглядом та відповідністю дрес-коду співробітників факультету / інституту.

Таблиця 16. Оцініть, наскільки в університеті (на факультеті) Вас задовольняє: (середнє)

Аспекти освітнього процесу	Задоволеність (1 - Зовсім не задовольняє, 7 - Повністю задовольняє)
Матеріальні активи	
Стан обладнання для забезпечення навчального процесу	4,6
Стан будівель та приміщень університету та їх придатність до навчання	4,9
Охайність зовнішнього вигляду та відповідність дрес-коду співробітників факультету	6,3
Забезпечення актуальними навчальними матеріалами	4,5
Навчальний процес	
Відповідність занять розкладу та вчасність проведення	5,5
Доступність деканату для звернень студентів	5,1
Допомога та підтримка персоналу у вирішенні студентських питань	5,3
Доступ студентів до поточних оцінок з дисциплін	4,8
Прозорість і зрозумілість критеріїв оцінювання знань студентів	4,8
Поінформованість про графік складання іспитів, зміни в розкладі тощо	5,5
Якість освітніх послуг	
Фахові знання та вміння викладачів	5,7
Комунікативні та педагогічні навички викладачів	5,3
Зрозумілість змісту та результатів навчання за відповідною освітньою програмою	5,2
Якість викладання за освітньою програмою	5,3
Сприяння підвищенню у студентів упевненості в собі	4,2
Репутація та статус університету (факультету) серед роботодавців	5,7
Отримання студентами компетентних відповідей від викладачів	5,3
Ставлення до студентів та допомога у проблемних ситуаціях	
Наявність процедури своєчасного та оперативного розв'язання спірних питань	5,0
Забезпечення інтересів студентів	4,7
Допомога викладачів у вирішенні студентських питань	5,2
Ставлення викладачів із розумінням до студентів з інвалідністю	6,1
Доброзичливе ставлення викладачів до студентів	5,4
Однакове та шанобливе ставлення викладачів до всіх студентів	5,6
Можливість отримати консультацію викладача очно або заочно через Інтернет	5,6
Врахування відгуків студентів щодо покращення освітнього процесу	4,6
Ввічливість, доброзичливість, професійність співробітників КНУ щодо студентів	5,6

Тепер з'ясуємо, як студенти оцінюють фахову частину освітньої програми, за якою навчаються. Респонденти, в цілому, схильні погоджуватися або цілком погоджуватися з кожним із тверджень. Найбільшою мірою вони погоджуються з тим, що фахові дисципліни відповідають

цілям освітньої програми, а найменше – з тим, що фахові дисципліни програми формують практичні навички, актуальні на ринку праці (див. Таблицю 17).

Рис. 4. Які заходи, на Ваш погляд, є важливими для підвищення якості освітнього процесу на Вашому факультеті? (%)

*Сума може перевищувати 100%

Нарешті, визначимо, які заходи студенти вважають важливими для підвищення якості освітнього процесу на факультеті / в інституті. Як бачимо з Рис. 4, найбільш дієвими заходами для підвищення якості освітнього процесу респонденти вважають посилення зв'язку теоретичних знань з практикою (49%) та надання студентам більше можливості для самостійного вибору навчальних курсів (45,6%). А найменш дієвими, на їхню думку, є

підвищення вимог до дисципліни студентів (2,6%) та зменшення розміру навчальних груп (5,3%).

Таблиця 17. Наскільки Ви погоджуєтесь з твердженнями про освітню програму, за якою навчаєтесь? (%)

Твердження	Зовсім не погоджуюсь	Не погоджуюсь	Рівною мірою погоджуюсь і ні	Погоджуюсь	Цілком погоджуюсь	Важко сказати
Фахові дисципліни відповідають цілям освітньої програми	1,7	5,1	20,3	43,0	27,1	2,7
Фахові дисципліни освітньої програми логічно впорядковані	2,5	9,6	23,0	38,8	23,0	3,0
Перелік дисциплін є достатнім для успішного опанування фаху	2,7	10,8	20,8	38,6	21,8	5,4
Фахові дисципліни програми формують практичні навички, актуальні на ринку праці	6,8	13,3	26,7	28,1	18,0	7,0

Дистанційне навчання та емоційний стан студентів

Визначимо, якою є думка студентів 2 курсу і старше щодо дистанційного навчання в КНУ. Але спочатку з'ясуємо, як вони оцінюють кожен з його аспектів. Студентам пропонувалися 12 запитань, які стосуються різних аспектів дистанційного навчання. Відповідаючи на ці запитання, вони мали обрати одну з п'яти відповідей:

- 1) Так;
- 2) Скоріше так;
- 3) Скоріше ні;
- 4) Ні;
- 5) Важко відповісти.

Вказану 5-бальну шкалу було перекодовано наступним чином:

- 1) Ні;
- 2) Скоріше ні;
- 3) Важко відповісти;
- 4) Скоріше так;
- 5) Так.

Для кожного з 12 запитань було розраховане середнє, значення якого змінювались від 1 до 5. Чим більше значення середнього, тим більш позитивно студенти оцінюють той чи інший аспект дистанційного навчання.

Як видно з *Таблиці 18*, студенти, загалом, високо оцінюють кожен з аспектів дистанційного навчання. 8,7% респондентів дали відповідь «Ні» або «Скоріше ні» на запитання «Чи маєте Ви достатньо обладнання та можливостей (комп'ютер / ноутбук / Інтернет / програмне забезпечення) для навчання онлайн?». Таким студентам було адресовано питання про те, якого саме обладнання їм не вистачає для онлайн-навчання. Приблизно кожен п'ятий відповів, що йому вистачає обладнання для навчання онлайн, а 33,5% респондентів вказали, що їм не вистачає ноутбука. Важливо відмітити, що 43,8% респондентів обрали варіант «Інше», де, переважно, відзначали проблеми з електропостачанням, доступом до Інтернету як перепони для повноцінного онлайн-навчання.

Таблиця 18. Оцінка різних аспектів дистанційного навчання

Запитання	Середнє (1 - Ні, 5 - Так)
Чи задоволені Ви організацією навчання в Університеті за допомогою дистанційних технологій?	4,0
Чи є розклад онлайн-занять зручним для Вас?	4,1
Чи маєте Ви достатньо обладнання та можливостей (комп'ютер / ноутбук / Інтернет / програмне забезпечення) для навчання онлайн?	4,3

Запитання	Середнє (1 - Ні, 5 - Так)
Чи стикалися Ви зі складнощами під час роботи з онлайн-інструментами, що використовуються Вашими викладачами?	2,5
Чи отримуєте Ви чіткі вказівки від ваших викладачів щодо користування відповідними онлайн-інструментами?	4,0
Чи використовують Ваші викладачі інтерактивні методи під час проведення онлайн-занять?	4,3
Чи задоволені Ви якістю подачі матеріалу викладачами під час проведення онлайн-занять?	4,0
Чи достатньо, візуалізовані, на Вашу думку, матеріали онлайн-лекцій?	3,8
Чи достатньою є, зазвичай, графічна якість візуальних матеріалів, які надаються викладачами під час онлайн-занять?	4,3
Чи доступними є, зазвичай, матеріали, рекомендовані Вашими викладачами до вивчення?	3,9
Чи дотримуються Ваші однокурсники етичних норм під час онлайн-занять?	4,3
Чи достатні, на Вашу думку, інформаційно-телекомунікаційні і технологічні знання й навички Ваших викладачів для проведення онлайн-занять?	4,1

З'ясуємо, як студенти ставляться до увімкнення камер під час онлайн-занять. Як бачимо, респонденти все ж схильні погоджуватися з тим, що студенти мають вмикати камери на прохання викладача і що увімкнення камер є проявом поваги до викладача. Разом з тим, респонденти не дуже схильні погоджуватись із тим, що викладачі мають обов'язково вмикати камери під час онлайн-занять (див. *Таблицю 19*⁷).

Таблиця 19. Ставлення до увімкнення камер студентами, викладачами під час онлайн-занять

Твердження	Середнє (1 - Зовсім не погоджуюсь, 7 - Повністю погоджуюсь)
Викладачі можуть вимагати від студентів вмикати камери під час онлайн-занять	3,9
Увімкнення студентами камер під час онлайн-занять є проявом поваги до викладача	4,2
Викладачі обов'язково мають вмикати камери під час онлайн-занять	3,5
Студенти обов'язково мають вмикати камери на прохання викладача під час онлайн-занять	4,1

⁷ У таблиці наведено твердження, які характеризують ставлення до увімкнення камер під час занять та середні для них. Значення останніх змінюються від 1 до 7. Чим більше значення середнього, тим більше респондент схильний погоджуватись із твердженням.

Тепер визначимо, які ресурси та платформи використовують викладачі для онлайн-занять, а також дізнаємось, які ресурси й платформи, на думку студентів, мають застосовуватись викладачами для онлайн-навчання. Як бачимо з *Таблиці 20*, 97,6% респондентів вказали, що їхні викладачі використовують Zoom. Також популярними серед викладачів платформами й ресурсами, за словами респондентів, є Google Classroom (76,5%) електронна пошта (73,1%), Google Meet (72,5%), Telegram (70,3%). Щодо платформ і ресурсів, які на думку студентів, мають використовуватись викладачами, отримали наступне. Найбільше студентів зазначили, що викладачі мають використовувати Zoom (49,3%), Telegram (48,5%), Google Classroom (42,3%). Також привертає увагу, що майже кожному четвертому студентові байдуже, які ресурси й платформи використовуватиме викладач.

Таблиця 20. Ресурси і платформи, що застосовуються викладачами vs ресурси і платформи, які, на думку студентів, мають використовуватись викладачами (%)

Ресурси і платформи для онлайн-занять	Використовуються викладачами	На думку студентів, мають використовуватись викладачами
Moodle	19,5	10,4
CiscoWebex	1,6	1,1
Google Classroom	76,5	42,3
Microsoft Office 365	23,1	12,2
Zoom	97,6	49,3
Google Meet (Hangouts Meet)	72,5	33,0
Skype	29,7	4,9
Facebook Messenger	1,8	0,7
Telegram	70,3	48,5
YouTube	20,9	20,1
Viber	20,6	3,4
Discord	2,5	14,2
Електронна пошта	73,1	30,6
Інше	2,0	3,0
Мені байдуже	-	23,7

*Сума за стовпчиками може перевищувати 100%

З'ясуємо, як студенти ставляться до повернення до очного навчання, чи переглядають вони записи навчальних занять та чи готові пройти курси домедичної допомоги.

Як видно з *Таблиці 21*⁸, респонденти, загалом, схильні погоджуватися з трьома із чотирьох тверджень (з тим, що рівень засвоєння матеріалу під час очного навчання кращий, з тим, що вони намагаються переглядати відеозаписи занять і з тим, що вони готові пройти курси домедичної допомоги). Особливо сильно виражена їхня потреба у проходженні курсів

⁸ В таблиці наведено ряд тверджень та середні для них. Значення останніх змінюються від 1 до 7. Чим більше значення середнього, тим більше респондент схильний погоджуватись із твердженням.

домедичної допомоги. Все сказане вище справедливо як для всіх респондентів, так і для студентів всіх факультетів / інститутів.

Таблиця 21. Ставлення до різних аспектів очного й дистанційного навчання (середнє)

Факультет / інститут	Рівень засвоєння матеріалу під час очного навчання кращий, ніж під час дистанційного	Я готовий (-а) навчатись в очному форматі у приміщеннях КНУ за наявності доступного сховища	Я намагаюсь завжди переглядати відеозаписи навчальних занять за їх наявності	Я готовий (-а) пройти курси домедичної допомоги
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	5,5	4,0	5,1	6,3
Географічний факультет	4,9	3,4	4,6	5,4
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	4,8	2,2	5,8	6,0
Економічний факультет	4,7	2,8	4,7	5,5
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	4,9	3,1	4,7	6,2
Навчально-науковий інститут журналістики	4,2	3,6	5,0	6,1
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	4,3	3,0	4,6	5,8
Навчально-науковий інститут філології	4,5	2,7	4,9	6,0
Історичний факультет	4,9	4,0	4,6	6,2
Механіко-математичний факультет	4,9	2,7	4,6	5,2
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	4,5	2,9	4,5	5,6
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	4,0	2,6	4,4	5,3
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	4,2	3,2	5,1	5,9
Факультет психології	4,6	3,2	4,7	6,0
Факультет соціології	4,8	3,6	4,5	6,0
Фізичний факультет	5,3	3,6	5,2	5,8
Філософський факультет	5,0	4,2	4,8	6,1
Хімічний факультет	4,9	3,6	5,6	6,0
Навчально-науковий інститут права	5,0	4,2	4,5	5,8
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	4,0	3,1	5,6	5,9
Всього	4,6	3,3	4,8	5,8

Повномасштабна війна чинить вплив і на процес організації навчання, і на емоційний стан викладачів та студентів. Тому спробуємо зрозуміти, що може заважати студентам повноцінно навчатися під час воєнного стану. З Рис. 5 можна побачити, що лише 6,2%

респондентів зазначили, що їм нічого не заважає навчатися. Основними ж перепонами для повноцінного навчання стали проблеми з електропостачанням (71,3%), поганий інтернет-зв'язок (68,8%), відсутність інтересу, апатія (53,1%). Також досить вагомими причинами стали тривога за рідних, друзів (35,3%), вищий пріоритет інших видів діяльності, як от робота чи волонтерство (28,5%), відсутність відчуття безпеки (23,4%). Звертає увагу і те, що 5,7% респондентів вказали, що повноцінно навчатися їм заважає втрата близької людини. 10,5% студентів вказали нестачу коштів як перепону для повноцінного навчання, 4,8% респондентів – незадовільні умови проживання.

Рис. 5. Якщо особисто у Вас є причини, що заважають Вам повноцінно навчатися під час воєнного стану, зазначте їх, будь ласка: (%)

*Сума може перевищувати 100%

Наостанок визначимо рівень психологічного дистресу (негативного, руйнівного стресу) серед студентів 2 курсу і старше. Для цього респондентам було запропоновано пройти експрес-тест SCL-9-NR, розроблений заступником директора Інституту соціології НАН України, доктором соціологічних наук С. Дембіцьким. Тестова методика складалася з 9 тверджень, згідно з якими студенти мали оцінити свій стан, і на основі цього для кожного респондента було визначено один з трьох рівнів дистресу: нормальний, підвищений, високий. Кожен студент міг переглянути результати тесту наприкінці опитування.

Як можна бачити з *Таблиці 22*, 44% респондентів характеризуються нормальним рівнем дистресу. Приблизно кожен четвертий студент має підвищений рівень дистресу, а 29,7% респондентів – високий рівень дистресу. Причому найвищий відсоток осіб з високим рівнем дистресу серед студентів факультету соціології та ННІ високих технологій.

Таблиця 22. Рівень дистресу серед студентів (%)

Факультет / інститут	Нормальний	Підвищений	Високий
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	36,7	27,3	36,0
Географічний факультет	44,4	25,2	30,5
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	52,5	22,0	25,4
Економічний факультет	48,4	23,9	27,6
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	33,3	19,4	47,2
Навчально-науковий інститут журналістики	44,5	28,8	26,7
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	45,6	24,2	30,2
Навчально-науковий інститут філології	34,7	30,8	34,5
Історичний факультет	42,4	27,6	30,0
Механіко-математичний факультет	44,6	28,8	26,6
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	59,8	18,1	22,0
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	48,3	27,8	23,9
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	48,8	31,7	19,5
Факультет психології	31,8	31,8	36,4
Факультет соціології	30,6	20,0	49,4
Фізичний факультет	51,0	21,9	27,1
Філософський факультет	40,8	22,5	36,7
Хімічний факультет	36,8	26,3	36,8
Навчально-науковий інститут права	50,5	25,5	24,0
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	53,6	10,7	35,7
Всього	44,0	26,3	29,7

Поєднання роботи і навчання

Перейдемо до наступного пункту: поєднання студентами роботи й навчання. Спершу з'ясуємо частку працюючих і непрацюючих студентів. З *Таблиці 23* видно, що 45,7% студентів не працюють, ще 28,1% респондентів працюють на постійній основі, а 26,2% студентів працюють, однак не постійно (фріланс). Найбільша частка працюючих на постійній основі в ННІ високих технологій. А найбільше непрацюючих студентів на філософському факультеті.

Таблиця 23. Чи працюєте Ви зараз? (%)

Факультет / інститут	Так і на постійній основі	Так, але не постійно (фріланс)	Ні
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	33,0	14,6	52,4
Географічний факультет	22,4	36,2	41,4
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	13,3	40,0	46,7
Економічний факультет	28,2	29,1	42,7
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	50,0	22,2	27,8
Навчально-науковий інститут журналістики	40,2	25,6	34,1
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	24,3	27,8	47,8
Навчально-науковий інститут філології	24,8	35,1	40,1
Історичний факультет	20,0	23,6	56,4
Механіко-математичний факультет	23,4	31,9	44,7
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	25,7	22,9	51,4
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	35,4	17,1	47,6
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	32,1	21,4	46,4
Факультет психології	28,8	28,8	42,5
Факультет соціології	12,5	27,5	60,0
Фізичний факультет	28,1	37,5	34,4
Філософський факультет	19,5	14,6	65,9
Хімічний факультет	42,3	11,5	46,2
Навчально-науковий інститут права	24,4	24,4	51,2
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	30,8	30,8	38,5
Всього	28,1	26,2	45,7

З'ясуємо також, чи планують непрацюючі студенти працювати під час навчання. З *Рис. 6* бачимо, що 33,2% студентів схилиються до того, щоб працювати, але не постійно (фріланс). Ще 28,1% респондентів планують працювати на постійній основі.

Рис. 6. Чи плануєте Ви працювати під час навчання? (%)

Рис. 7. Чи пов'язана Ваша робота з фахом, що Ви отримуєте? (%)

Переведемо погляд на працюючих студентів. Визначимо, чи пов'язана їхня робота з фахом, який вони отримують. І, як бачимо з Рис. 7, 40,8% студентів відзначили, що їхня робота

суміжна до фаху, який вони отримують. Також значна частка студентів (а саме 37%) вказали, що їхня робота не пов'язана з фахом / не суміжна до фаху, який вони отримують. І 22,2% працюючих студентів вказали, що працюють за фахом.

Тепер з'ясуємо чому студенти не працюють за фахом. З *Рис. 8* бачимо, що основними причинами роботи не за фахом респонденти називають недостатню кількість знань та навичок для роботи за фахом (50,5%) і відсутність пропозицій за фахом на ринку праці (42,7%).

Рис. 8. Вкажіть причини, чому Ви працюєте не за фахом: (%)

*Сума може перевищувати 100%

Перейдемо до шляхів пошуку роботи, якими респонденти користувались чи планують скористатися в майбутньому. З *Рис. 9* видно, що найбільш популярними шляхами пошуку студентами роботи є пошук вакансій на сайтах компаній (67,1%), розміщення резюме в Інтернеті на сайтах пошуку роботи (59,6%). Також поширеними шляхами пошуку роботи є пряме звернення до роботодавця (46,2%), рекомендації друзів / знайомих (45,3%), соціальні мережі (44,1%).

Рис. 9. Вкажіть шляхи пошуку роботи, якими Ви користувались або плануєте скористатись у майбутньому: (%)

*Сума може перевищувати 100%

Наостанок дізнаємося, якої допомоги студенти потребують від Університету у питаннях працевлаштування. Можемо помітити, що найбільше респонденти потребують допомоги у пошуку відкритих вакансій (46,9%) і консультацій з пошуку першого робочого місця (45,7%). Також 18,8% студентів відзначили, що не потребують допомоги з боку Університету у питаннях працевлаштування (див. Рис. 10).

Рис. 10. Вкажіть, будь ласка, якої допомоги з боку Університету Ви найбільше потребуєте в питаннях із працевлаштуванням: (%)

*Сума може перевищувати 100%

Використання соціальних мереж / месенджерів та плани на майбутнє

Перейдемо до наступної теми – використання соціальних мереж і месенджерів. Найбільшою популярністю серед студентів користується Telegram: в ньому зареєстровано 97,4% респондентів, а користувалися ним протягом останнього тижня 96,7% опитаних. Значною популярністю серед студентів користується Instagram: в ньому зареєстровано 87% респондентів, а користувалися ним протягом останнього тижня 77% респондентів. Суттєва частка студентів зареєстрована на Youtube та у Viber (84,4% та 79,8% відповідно). Причому, хоча у Viber зареєстровано близько 80% респондентів, використовували його протягом останнього тижня менше половини опитаних. Схожа ситуація з Facebook: у цій мережі зареєстровано 66,9% респондентів, а використовували його протягом останнього тижня лише близько чверті студентів (див. *Таблицю 24*).

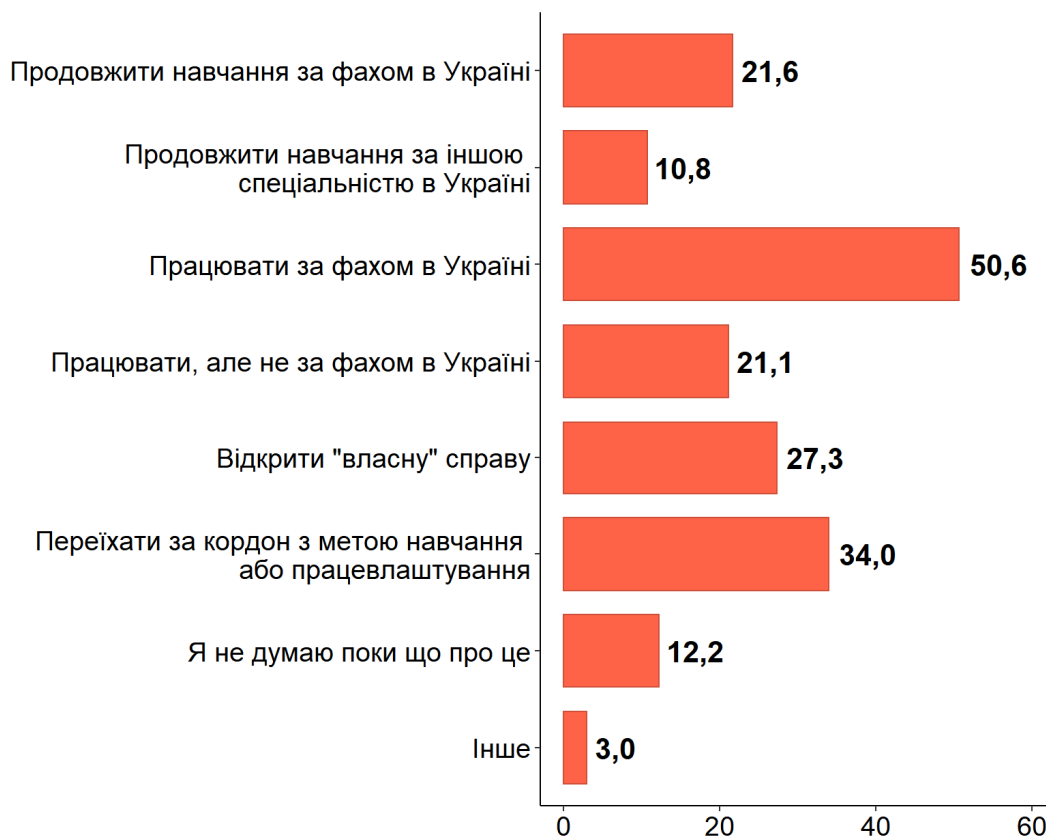
Таблиця 24. Активність у соціальних мережах / месенджерах (%)

Соціальні мережі / месенджери	Зареєстровані	Використовували протягом останнього тижня
Facebook	66,9	24,8
Instagram	87,0	77,0
Linkedin	28,7	9,0
Telegram	97,4	96,7
TikTok	55,4	46,0
Twitter	40,7	17,9
Youtube	84,4	74,0
Viber	79,8	42,0
Не зареєстрований(-а) / Не використовував(-ла) протягом останнього тижня	1,4	1,9
Інше	0,9	0,4

*Сума за стовпчиками може перевищувати 100%

Тепер з'ясуємо, чим студенти планують займатися після закінчення університету. Як можемо бачити на *Рис. 11*, трохи більше половини студентів бажають працювати за фахом в Україні. Ще трохи більше третини респондентів хотіли б виїхати за кордон з метою навчання або працевлаштування. Також студенти майже всіх факультетів / інститутів схильні зазначити, що хотіли б працювати за фахом в Україні та / або виїхати за кордон з метою навчання чи працевлаштування. Студенти факультету РЕКС найбільш схильні зазначити, що хотіли б працювати не за фахом в Україні (див. *Таблицю 25*).

Рис. 11. Чим Ви плануєте займатися після закінчення університету? (% для всіх респондентів)

*Сума може перевищувати 100%

Таблиця 25. Чим Ви плануєте займатися після закінчення університету? (% за факультетами / інститутами)

Факультет / інститут	Продовжити навчання за фахом в Україні	Продовжити навчання за іншою спеціальністю в Україні	Працювати за фахом в Україні	Працювати, але не за фахом в Україні	Відкрити «власну» справу	Переїхати за кордон з метою навчання або працевлаштування	Я не думаю поки що про це	Інше
Навчально-науковий центр «Інститут біології та медицини»	30,9	11,6	47,8	14,5	24,6	42,0	13,0	1,4
Географічний факультет	25,7	11,0	48,6	25,7	26,6	27,5	22,9	4,6
Навчально-науковий інститут «Інститут геології»	27,0	13,5	40,5	10,8	27,0	27,0	8,1	0,0
Економічний факультет	15,6	8,7	51,4	19,3	44,0	36,2	9,6	2,8
Навчально-науковий інститут високих технологій (ІВТ)	28,1	12,5	31,2	18,8	9,4	46,9	3,1	15,6

UNIDOS-18: опитування студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка:
листопад - грудень 2022 року

Факультет / інститут	Продовжити навчання за фахом в Україні	Продовжити навчання за іншою спеціальністю в Україні	Працювати за фахом в Україні	Працювати, але не за фахом в Україні	Відкрити «власну» справу	Перейти за кордон з метою навчання або працевлаштування	Я не думаю поки що про це	Інше
Навчально-науковий інститут журналістики	16,8	11,4	59,1	20,8	30,9	27,5	8,1	2,7
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин (ІМВ)	20,5	6,2	50,0	20,5	25,4	38,8	10,3	3,6
Навчально-науковий інститут філології	19,5	14,9	41,0	23,2	26,3	39,0	15,1	2,0
Історичний факультет	25,0	17,2	26,7	31,0	19,8	31,0	21,6	2,6
Механіко-математичний факультет	24,2	10,5	49,5	26,3	26,3	17,9	12,6	3,2
Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (ФРЕКС)	14,3	8,3	33,3	35,7	27,4	27,4	15,5	7,1
Факультет інформаційних технологій (ФІТ)	9,8	4,5	62,1	18,9	20,5	43,2	12,9	0,8
Факультет комп'ютерних наук та кібернетики	19,3	12,3	64,9	22,8	24,6	42,1	7,0	1,8
Факультет психології	25,4	11,5	59,8	20,5	33,6	30,3	9,8	3,3
Факультет соціології	24,3	8,6	41,4	22,9	22,9	24,3	21,4	4,3
Фізичний факультет	14,5	8,7	27,5	18,8	13,0	53,6	21,7	1,4
Філософський факультет	29,1	19,8	44,2	29,1	26,7	22,1	11,6	4,7
Хімічний факультет	24,1	13,0	72,2	18,5	22,2	38,9	5,6	5,6
Навчально-науковий інститут права	31,1	8,1	66,7	12,6	30,4	20,0	8,1	2,2
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби	35,3	11,8	64,7	11,8	11,8	17,6	23,5	0,0

*Сума за рядками може перевищувати 100%

Дотримання академічної доброчесності

З'ясуємо, наскільки студенти схильні дотримуватись норм академічної доброчесності.

Рис. 12. Виконуючи навчальні завдання, чи доводилося Вам особисто завантажувати готові студентські роботи з Інтернету та видавати їх за свої? (%)

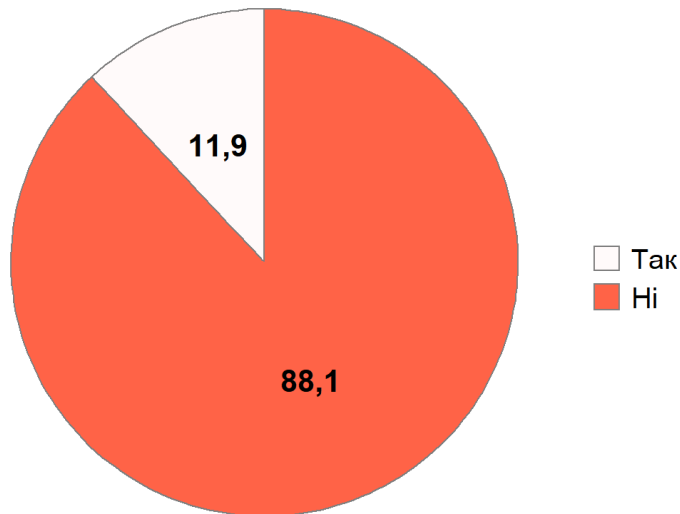
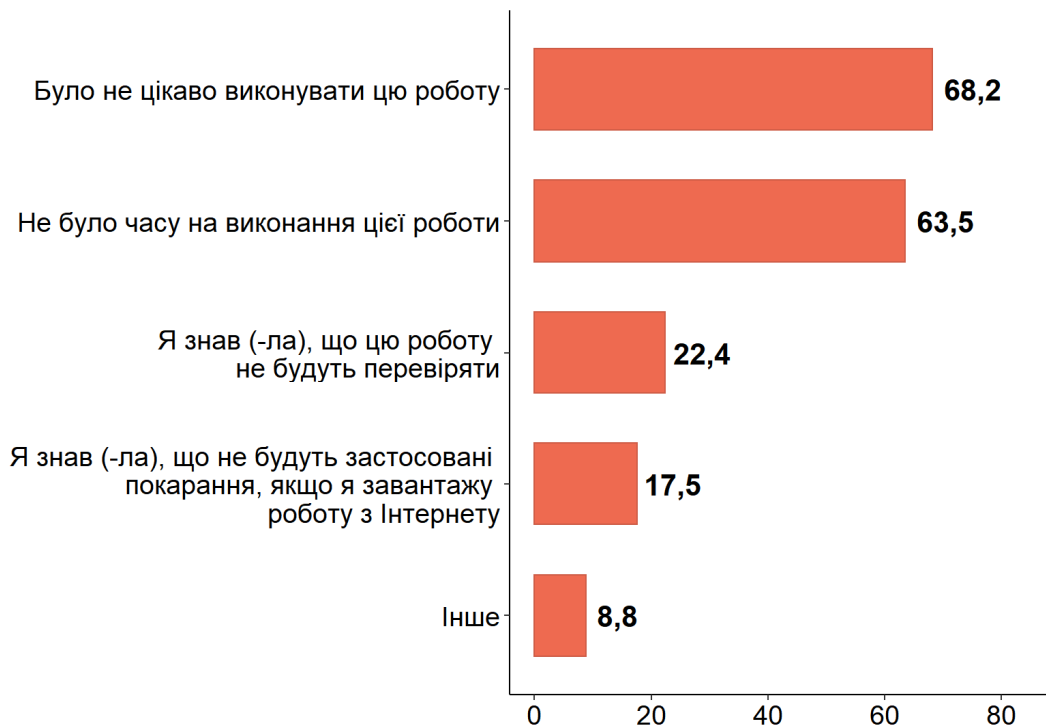

Рис. 13. Вкажіть, будь ласка, чому Ви це робили? (%)

*Сума може перевищувати 100%

І розпочали ми з плагіату, тобто випадків, коли студент завантажує роботу з Інтернету й видає її за свою. Як видно з *Рис. 12*, 11,9% респондентів вказали, що завантажували готові студентські роботи з Інтернету та видавали їх за свої; ще 88,1% респондентів зазначили, що не робили цього. Найбільш поширеними причинами завантаження студентських робіт з Інтернету, як можна помітити з *Рис. 13*, стали відсутність інтересу до виконання роботи (68,2%) і нестача часу на її виконання (63,5%).

Рис. 14. Якщо викладач виявить в студентській письмовій роботі наявність плагіату, то як він, на Вашу думку, має вчинити? (%)

*Сума може перевищувати 100%

Тепер з'ясуємо, що, на думку студентів, має зробити викладач, якщо виявить у студентській письмовій роботі плагіат. 45,6% респондентів вважають, що на перший раз можна обмежитись суворим зауваженням. Ще 41,9% студентів вказали, що викладач має поставити незадовільну оцінку і змусити переписати роботу. 40,9% студентів схиляються до того, що викладач має знизити підсумкову оцінку на певну кількість балів (див. *Рис. 14*).

Перейдемо до теми списування. Дізнаємось, наскільки часто студентам доводилося списувати на заліках або іспитах минулого семестру. З *Рис. 15* бачимо, що 34,3% респондентів іноді списували на заліках чи іспитах. Ще трохи менше третини студентів вказали, що робили це вкрай рідко.

Рис. 15. Як часто Вам доводилось списувати, виконуючи завдання на іспиті або заліку в минулому навчальному семестрі? (%)

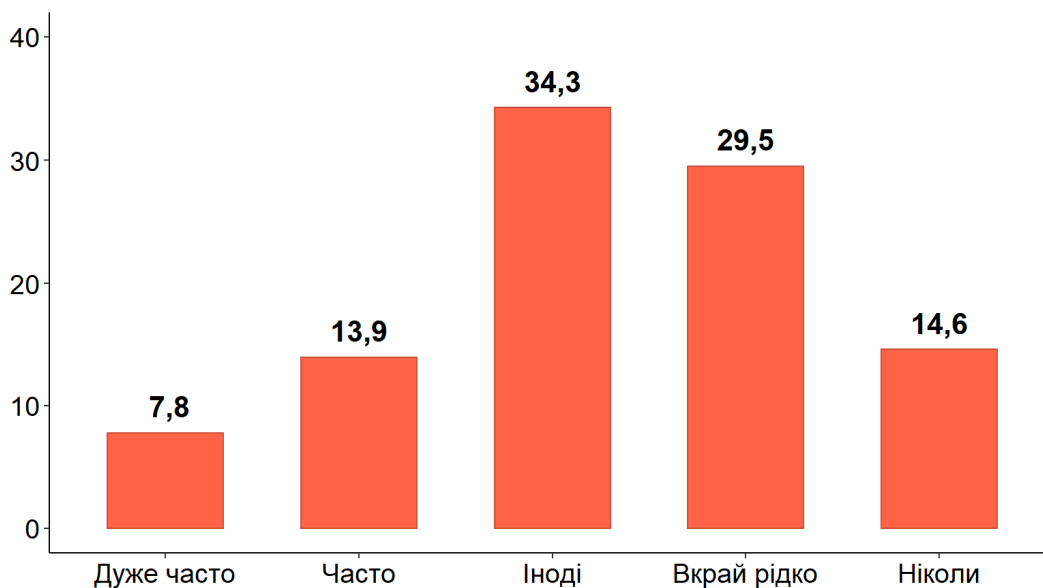

Рис. 16. Якщо викладач виявить, що студент списує на іспиті або заліку, то як він, на Вашу думку, має вчинити? (%)

*Сума може перевищувати 100%

Нарешті, визначимо, що, на думку студентів, має робити викладач, коли бачить, що студент списує на заліку чи під час іспиту. З *Рис. 16* можемо спостерігати наступне:

- 43,9% студентів вважають, що викладач має на перший раз обмежитись суворим зауваженням;

- 43,4% респондентів вказують на те, що викладачі мають дозволяти користуватися допоміжними матеріалами під час іспитів / заліків;

- 39,2% студентів вважають, що викладач має знизити підсумкову оцінку на певну кількість балів;

- менше 10% студентів схиляються до того, що викладач має одразу поставити незадовільну оцінку, якщо побачить, що студент списує під час заліку / іспиту.

Соціально-демографічний портрет студентів

Нарешті, охарактеризуємо студентів за соціально-демографічними характеристиками. Серед опитаних частка дівчат складає 64,9%, а хлопців – 35,1% (див. *Рис. 17*). Середній вік опитаних студентів становить 20 років.

Рис. 17. Ваша стать: (%)

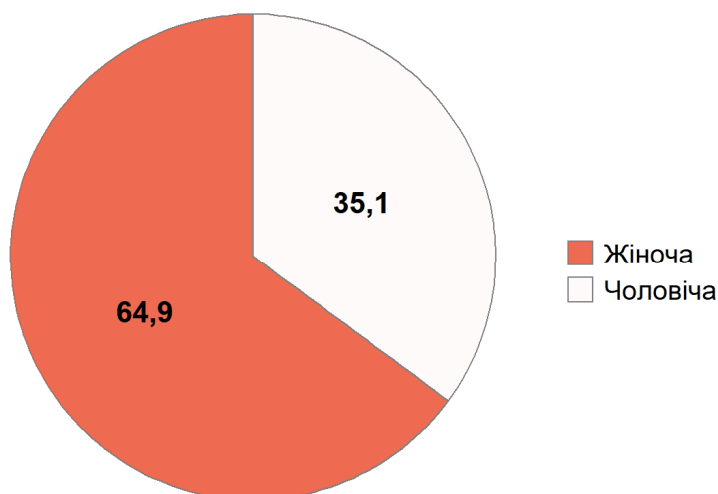
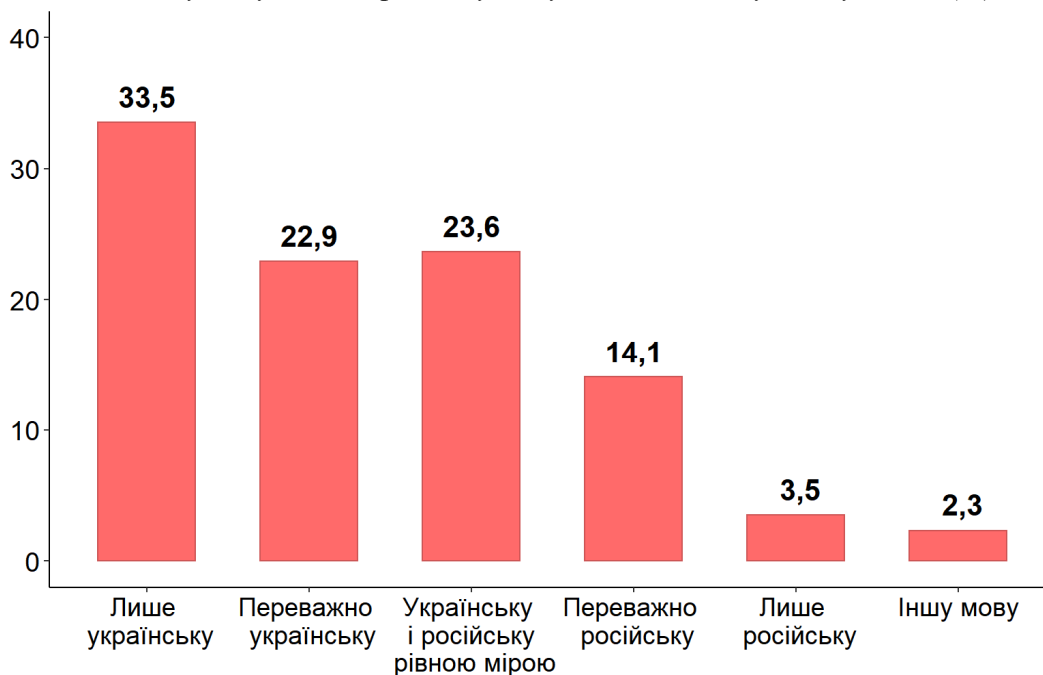

Рис. 18. Яку мову Ви використовуєте у повсякденному спілкуванні? (%)

Якщо говорити про мову спілкування студентів другого курсу і старше, відсоток тих, хто послуговується лише українською мовою, складає 33,5%, переважно українську використовують 22,9% респондентів. Натомість лише російською спілкуються 3,5% студентів, а переважно російською – 14,1% респондентів. Ще 23,6% респондентів спілкуються українською та російською мовами рівною мірою (див. *Рис. 18*).

Як бачимо з *Таблиці 26*, 76,2% респондентів відзначили, що почали частіше використовувати українську мову у повсякденному спілкуванні після повномасштабного вторгнення. Зокрема, серед тих, хто спілкується переважно українською і рівною мірою російською та українською мовами, відсотки тих, хто почав частіше послуговуватись українською після повномасштабного вторгнення, складають 86% і 82,6% відповідно. Серед тих, хто використовує переважно російську, цей відсоток дещо нижчий, однак теж суттєвий (72,2%).

Таблиця 26. Чи стали частіше використовувати українську мову після 24.02.2022 (% за мовою повсякденного спілкування)

Яку мову Ви використовуєте у повсякденному спілкуванні?	Після початку повномасштабної агресії росії 24.02.2022 року чи стали Ви частіше використовувати українську мову у повсякденному спілкуванні чи ні?		
	Так	Ні	Важко відповісти
Лише українську	74,0	21,5	4,5
Переважно українську	86,0	10,4	3,6
Українську і російську рівною мірою	82,6	9,2	8,3
Переважно російську	72,2	16,4	11,4
Лише російську	20,9	74,8	4,3
Всього	76,2	17,4	6,4

Тепер з'ясуємо, в якій області проживали студенти до вступу в університет. Як можемо помітити з *Таблиці 27*, найбільше респондентів проживали в Києві (34%) та Київській області (12,5%). 38,3% респондентів не змінювали місця проживання через повномасштабну війну, 27,8% студентів змінили місце проживання через війну один раз, 33,9% респондентів – декілька разів. Серед студентів, які змінили місце проживання через війну хоча б один раз, частка тих, хто повернувся до населеного пункту, де проживав до початку повномасштабного вторгнення, складає 53,6%.

Таблиця 27. Вкажіть, де Ви, головним чином, проживали до вступу в університет?

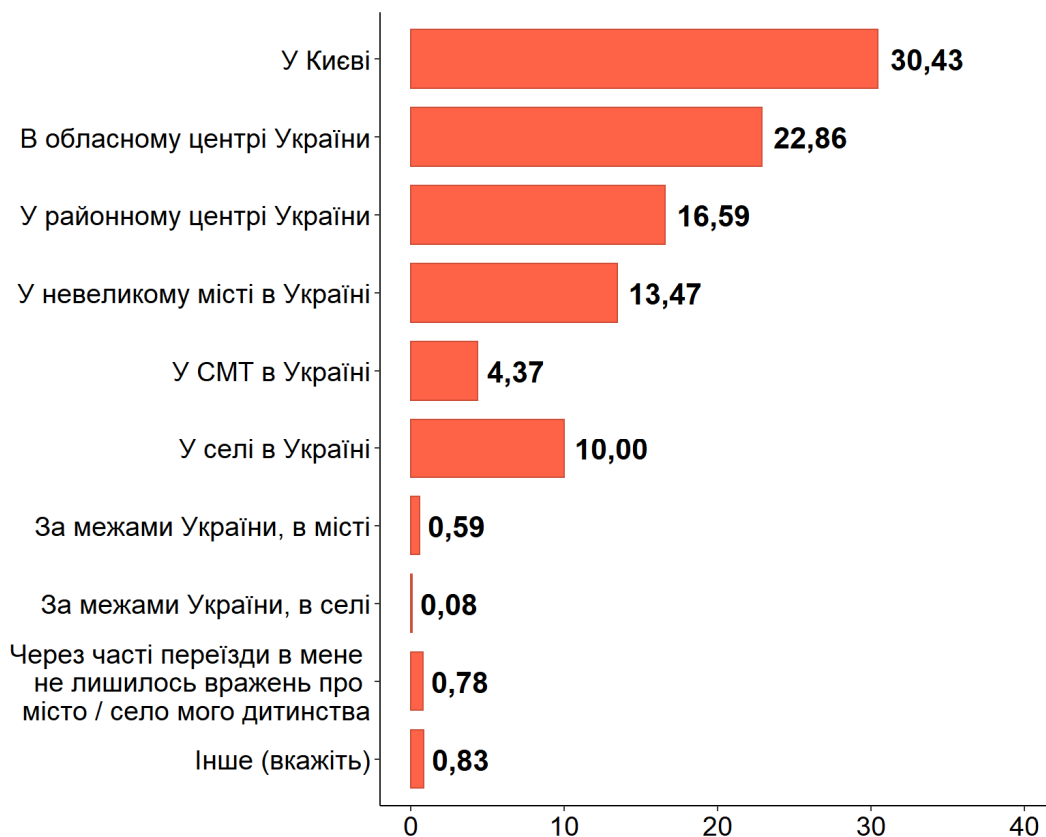
Область	% респондентів
АР Крим	0,3
Вінницька обл.	3,1
Волинська обл.	2,1
Дніпропетровська обл.	4,2
Донецька обл.	3,3
Житомирська обл.	3,6

Область	% респондентів
Закарпатська обл.	0,7
Запорізька обл.	1,7
Івано-Франківська обл.	1,4
Київська обл.	12,5
Кіровоградська обл.	1,2
Луганська обл.	1,4
Львівська обл.	1,6
Миколаївська обл.	1,4
Одеська обл.	2,0
Полтавська обл.	3,4
Рівненська обл.	3,7
Сумська обл.	2,6
Тернопільська обл.	1,3
Харківська обл.	1,3
Херсонська обл.	1,6
Хмельницька обл.	3,0
Черкаська обл.	3,5
Чернівецька обл.	1,0
Чернігівська обл.	3,1
м. Київ	34,0
м. Севастополь	0,1
Інше (вказіть)	0,8

Дізнаємось, в якому населеному пункті пройшла переважна частина дитинства студентів. Як можемо простежити з *Рис. 19*, переважна частина дитинства 30,43% студентів пройшла у м. Києві. Ще 22,86% респондентів проживали в обласному центрі України. Для 16,59% та 13,47% респондентів переважна частина дитинства пройшла у районному центрі України та невеликому місті в Україні відповідно. Студентів другого курсу і старше, переважна частина дитинства яких пройшла за межами України, виявилось менше, ніж 1%.

З'ясуємо, де респонденти проживають на даний момент. 45,8% студентів живуть з батьками на території, підконтрольній Україні, 10,5% респондентів живуть у власній квартирі на території, підконтрольній Україні. 9,6% студентів винаймають житло за кордоном, а 9% респондентів винаймають житло на території, підконтрольній Україні. 8% студентів проживають у студентському гуртожитку КНУ (див. *Таблицю 28*).

Рис. 19. В якому населеному пункті пройшла переважна частина Вашого дитинства? (%)

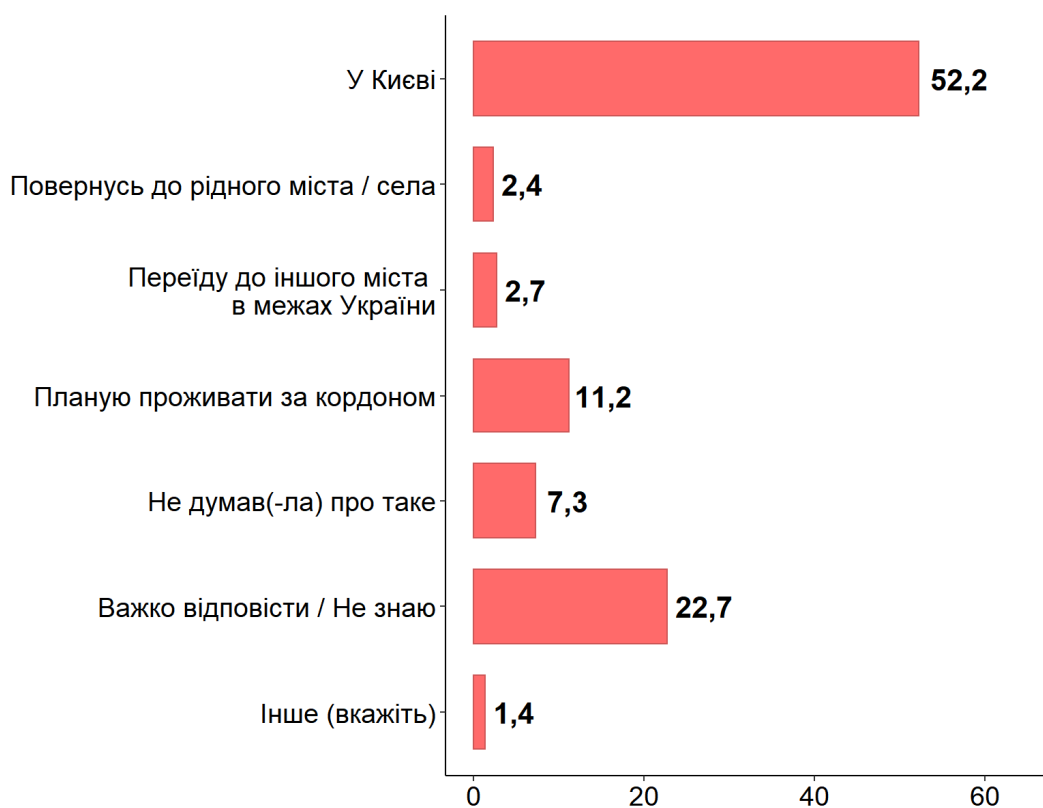

Таблиця 28. Вкажіть, будь ласка, де Ви проживаєте на даний момент? (%)

Де проживають на даний момент	% респондентів
Проживаю у студентському гуртожитку КНУ	8,0
Живу разом з батьками на території, підконтрольній Україні	45,8
Живу у родичів / знайомих на території, підконтрольній Україні	4,5
Винаймаю житло на території, підконтрольній Україні	9,0
Живу у власній квартирі на території, підконтрольній Україні	10,5
Проживаю у таборі для переселенців на території, підконтрольній Україні	0,1
Проживаю за кордоном у родичів / знайомих	5,1
Винаймаю житло за кордоном	9,6
Проживаю у гуртожитку за кордоном	3,9
Мешкаю у таборі для переселенців за кордоном	1,5
Проживаю на тимчасово окупованій території	0,2
Інше (вказіть)	1,7

Визначимо, де студенти планують проживати після закінчення навчання в університеті. 52,2% респондентів вказали, що хотіли б жити у Києві, 11,2% студентів планують проживати за кордоном. 22,7% студентів не визначилися з відповіддю, ще 7,3% респондентів про це не задумувались (див. *Рис. 20*).

Рис. 20. Де Ви плануєте жити після закінчення університету? (%)

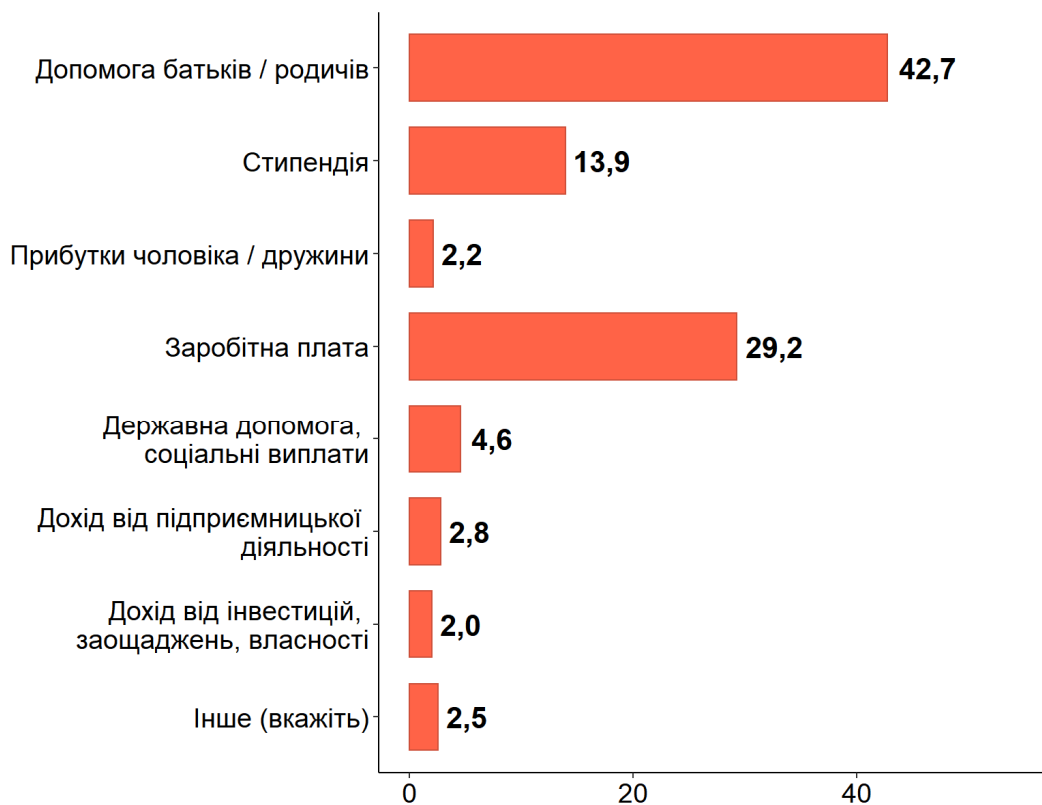
Охарактеризуємо матеріальний стан батьківської родини студентів другого курсу і старше та джерела їхніх доходів. Як можемо бачити на *Рис. 21*, 24,6% студентів погодилися з твердженням «коштів вистачає на все необхідне, робимо заощадження». Разом з тим, 31,2% респондентів вказали, що коштів вистачає на одяг і продукти харчування, однак купівля речей довготривалого використання викликає складнощі. Ще 21,8% респондентів зазначили, що коштів вистачає на все необхідне, але їм не до заощаджень. Крім того, сумарно 63,4% студентів зазначили, що матеріальний стан їхньої батьківської родини погіршився, порівняно з минулим роком. Ще 20,9% респондентів вказали, що матеріальне становище батьківської родини залишилось на тому ж рівні.

Рис. 21. Оцініть, будь ласка, матеріальний стан Вашої батьківської родини загалом за останні декілька місяців: (%)

З Рис. 22 видно, що основним джерелом доходу для 42,7% студентів є допомога батьків або родичів. Для 29,2% респондентів основним джерелом доходу виступає заробітна плата, а для 13,9% – стипендія. Також можемо помітити, що для 4,6% респондентів основним джерелом доходу виступає державна допомога, соціальні виплати.

Рис. 22. Зазначте, будь ласка, основне джерело Вашого доходу: (%)

Нарешті охарактеризуємо рівень освіти батьків студентів другого курсу і старше. Як бачимо з *Таблиці 29*, батьки більшості респондентів мають вищу освіту. У 61,8% студентів батько має вищу освіту, а в 69,1% респондентів вищу освіту має мати. Ще у 19,5% респондентів батько має неповну вищу освіту. А у 18% студентів мати має неповну вищу освіту.

Таблиця 29. Який найвищий рівень освіти отримали Ваші батьки? (%)

Рівень освіти	Батько	Мати
Неповну середню освіту	1,0	0,5
Повну середню освіту	5,6	3,8
Неповну вищу освіту (молодший спеціаліст – диплом технікуму, училища, коледжу)	19,5	18,0
Вищу освіту (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр, спеціаліст, магістр)	61,8	69,1
Має науковий ступінь	6,8	6,8
Важко сказати / Не маю	5,2	1,8